

VAN OOSTSANEN; DE EERSTE HOLLANDSE MEESTER **Docentenhandleiding**

KORTE INFORMATIE

Zo'n 500 jaar geleden was Amsterdam nog lang niet de wereldstad uit de 17de eeuw, maar de handel met de landen om de Oostzee was winstgevend. In 1500 vestigt de jonge schilder Jacob van Oostsanen (ca. 1475-1533) zich in Amsterdam. Hij zal uitgroeien tot de belangrijkste kunstenaar van zijn tijd.

Doelgroep:

Leerlingen van het Voortgezet Onderwijs: vmbo, havo, vwo. Geeft u bij de boeking door met welke groep u komt. Het programma op zaal wordt aangepast aan het niveau van de leerlingen.

Duur:

Vorbereiding in de klas: ca. 50 minuten

Interactieve rondleiding door de tentoonstelling: 1 uur

Vakgebieden:

Geschiedenis

CKV

Doelstellingen:

Leerlingen hebben een beeld gevormd van en een mening over de periode rond 1500 in Amsterdam.

Leerlingen hebben een beeld gevormd van en een mening over de persoon Jacob van Oostsanen.

Leerlingen hebben een positieve museumervaring opgedaan.

Leerlingen hebben zelf actief bijgedragen aan het bezoek.

INLEIDING

Amsterdam was in het begin van de 16de eeuw een klein ommuurd stadje waar iedereen die er toe deed elkaar kende. In het jaar 1500 verhuist de jonge kunstenaar Jacob uit Oostzaan naar Amsterdam. Deze Jacob van Oostsanen (ca. 1475 - 1533) zou uitgroeien tot de belangrijkste kunstenaar van zijn tijd. Jacob keert nu, na ruim 500 jaar, terug naar zijn woon- en werkplaats Amsterdam. Hij is de vroegste kunstenaar uit Amsterdam die we bij naam kennen. Het Amsterdam Museum, Stedelijk Museum Alkmaar en de Grote Kerk in Alkmaar hebben een primeur: wereldwijd de eerste overzichtstentoonstelling ooit over Jacob Cornelisz van Oostsanen.

Het Amsterdam Museum plaatst het Amsterdam van Jacob in de context van zijn tijd: een kleine stad vol kloosters met een opkomende burgerij als nieuwe machtsfactor. Tijdens het bezoek aan de tentoonstelling gaan de leerlingen actief op onderzoek uit. Hoe zag het Amsterdam van Jacob van Oostsanen eruit? Wie was hij? Wat vinden ze van zijn werk?

De tentoonstellingsmakers hebben Jacob zeven karakters toegedicht. Welke karaktereigenschappen vinden zij bij de schilder passen? Op zaal doen de leerlingen onder begeleiding van een museumdocent opdrachten en ze krijgen steeds meer een beeld van het leven van deze kunstenaar in het 16de eeuwse Amsterdam.

Van 15 maart tot en met 29 juni 2014 biedt 'Van Oostsanen - De eerste Hollandse Meester' een unieke kans om zijn prachtige en veelzijdige oeuvre te ontdekken.

OPBOUW VAN HET PROGRAMMA

Bij de tentoonstelling is een interactieve rondleiding ontwikkeld. Samen met een museumdocent bekijken de leerlingen de tentoonstelling. Ze krijgen diverse praktische opdrachten op zaal en in hun eigen notitieboekje – speciaal voor deze tentoonstelling samengesteld – maken ze schetsen en verwoorden ze hun eigen keuzes en voorkeuren.

Voorafgaand aan het bezoek kunnen de leerlingen zich in de klas voorbereiden op het bezoek. Hiervoor zijn twee lessen beschreven.

1. VOORBEREIDING OP SCHOOL (ca. 50 min)

Er zijn twee manieren om de leerlingen op het bezoek voor te bereiden. Beide onderdelen kunt u via het smartbord tonen:

- A) **7 karakters.** Een korte voorbereiding over de typeringen van Jacob van Oostsanen met behulp van de posters die in de stad te zien zijn. Door deze voorbereiding kunnen de leerlingen tijdens hun bezoek makkelijker keuzes maken.
- B) **Slideshow.** Aan de hand van 11 beelden maken de leerlingen alvast kennis met het werk van Jacob van Oostsanen en de tijd waarin hij leefde.

A) De 7 karakters van Jacob van Oostsanen

Jacob van Oostsanen was een veelzijdig man. Tijdens het onderzoek naar deze bijzondere Amsterdamse schilder hebben de tentoonstellingsmakers hem zeven karaktereigenschappen toegedicht. Deze zeven karakters zijn op posters gedrukt die in de stad te zien zijn. Tijdens de interactieve rondleiding in de tentoonstelling gaat de museumdocent in op deze karaktereigenschappen. Gaandeweg leren de leerlingen Jacob beter kennen. Wie was Jacob van Oostsanen?

De zeven 'karakters' van Jacob van Oostsanen:

Verleider
Ondernemer
Familieman
Gelovige
Opportunist
Multitasker
Perfectionist

In deze les geven de leerlingen kort een eigen beschrijving van de zeven karakters. Zo zijn ze goed voorbereid en kunnen ze in de tentoonstelling sneller keuzes maken. Verdeel de klas in zeven groepjes. Elk groepje werkt aan een omschrijving van een karakter.

De posters met de zeven karakters zijn digitaal. Op elke poster kunnen de leerlingen hun eigen (21ste-eeuwse) omschrijving van het karakter geven. Hiervoor mogen ze op internet zoeken, of samen tot een goede beschrijving komen.

Klik op de website vanoostsanen.nl/educatie voor de posters. U kunt deze per groepje uitprinten, of op het smart board in laten vullen.

Bij de introductie in het museum, zal de museumdocent kort naar de definities vragen. Op de zalen komt deze hierop terug.

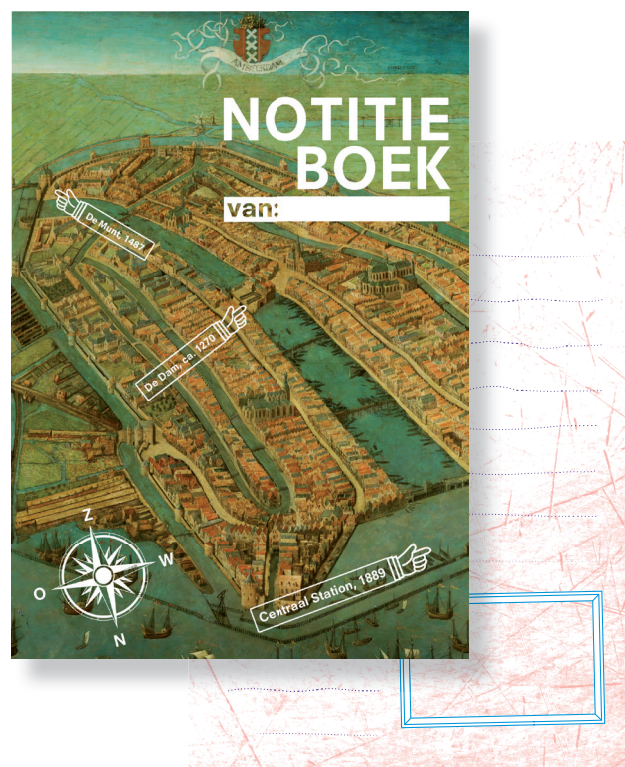
B) Slideshow

Op de website staat een link naar een slideshow over Amsterdam in de 16de eeuw en de schilder Jacob van Oostsanen. Deze serie beelden geeft de leerlingen een inkijkje in het leven van de kunstenaar.

2. INTERACTIEVE RONDLEIDING IN DE TENTOONSTELLING

De leerlingen worden welkom geheten door de museumdocent. Samen wordt kort besproken of en hoe de leerlingen zich hebben voorbereid op het bezoek. De karakters worden doorgenomen. Heeft iedereen een beeld van de verschillende types?

Daarna neemt de museumdocent zijn/haar groepje mee naar de tentoonstelling. Op zaal bekijken de leerlingen de werken van Jacob. Gaandeweg krijgen ze een beeld van Amsterdam in de 16de eeuw en waarom Jacob van Oostsanen een bijzonder kunstenaar was. In hun notitieboekje maken ze schetsjes, lichten ze hun keuzes toe en schrijven ze op welke karaktereigenschappen zij bij Jacob vinden passen. Aan het eind van het bezoek hebben ze een goed beeld van deze ondernemende kunstenaar en het Amsterdam in die tijd.

Het notitieboekje voor de leerling wordt in de tentoonstelling gebruikt.

3. SUGGESTIES TER VERWERKING

A) Recensie

Schrijf een recensie over het museumbezoek.

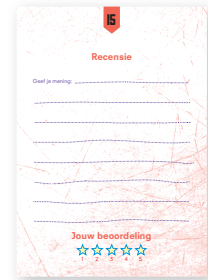
Wat vonden de leerlingen leuk? Waarvoor zouden ze terugkomen?

En welke tips hebben ze ter verbetering?

U kunt ze de recensie in het notitieboekje laten opschrijven (pag. 15)

Evt. kunt u de mening van de leerlingen ook aan het museum sturen!

Mail naar a.vandekieft@amsterdammuseum.nl

B) Notitieboekje

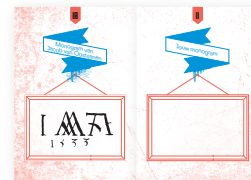
De museumdocent heeft de leerlingen verschillende opdrachten gegeven. Een aantal opdrachten kan op school verder uitgewerkt worden in het notitieboekje.

Eventueel kunt u op school verder met:

Het monogram. In het boekje staat op pag.

10 het monogram van Jacob van Oostsanen.

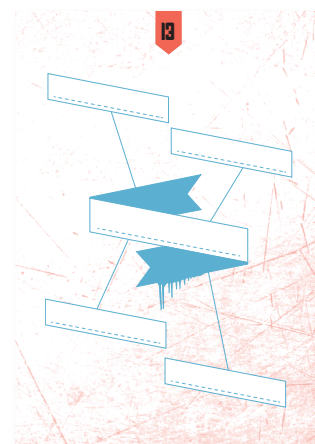
Laat de leerlingen hun eigen monogram verzinnen en tekenen op pag. 11.

Schetsen. Op verschillende pagina's zijn lege lijsten getekend. Laat de leerlingen hun favoriete schilderij voor ogen nemen. Geef ze de opdracht om uit hun hoofd het meest belangrijke onderdeel (detail, persoon, voorwerp) van het schilderij te tekenen. Kunnen ze beschrijven waarom dit zo belangrijk voor het schilderij is?

Schrijven. In het notitieboekje staan op verschillende pagina's schrijflijtjes. Laat ze bij een werk uit de tentoonstelling opschrijven waarom juist dit schilderij ze is bijgebleven.

Woordspin. Op pagina 13 staat een woordspin. Als deze niet in de tentoonstelling is ingevuld, kunt u dit de leerlingen individueel laten doen. Laat ze een kernwoord (bijv. 16de eeuw of Jacob van Oostsanen) in het midden schrijven. Daarna mogen ze vrij associëren en de anderen woorden invullen. Variatie: Maak zelf een grote woordspin op het bord en associeer klassikaal over wat ze gezien hebben in de tentoonstelling. Laat ze op elkaar reageren!

C) Vragen & meningen op het web.

Leerlingen kunnen hier hun kennis over Van Oostsanen testen en met andere leerlingen vergelijken hoe ze over bepaalde onderdelen van de tentoonstelling denken.

Tarief en reserveren

Dit programma duurt 1 uur en kost € 50,- per 15 leerlingen.
Reserveren, minimaal twee weken van tevoren via het reserveringsformulier op www.amsterdammuseum.nl of per e-mail: boekingen@amsterdammuseum.nl.

Telefonisch is de afdeling Publiek & Educatie bereikbaar op 020-5231730 van ma t/m vrij 13.00 – 17.00 uur.

Adres

Schoolgroepen melden zich vóór hun bezoek bij de centrale kassa. Deze is te bereiken via Kalverstraat 92 en Sint Luciënsteeg.

Openingtijden

Dagelijks van 10.00 - 17.00 uur

Bereikbaarheid

Vanaf station Amsterdam Centraal: 12 minuten lopen via Damrak, Dam, Kalverstraat (of Nieuwezijds Voorburgwal).

Tram 1,2,4,5,9,16 en 24: halte Spui. Eigen bussen kunnen stoppen op de Nieuwezijds Voorburgwal (geen parkeerplaats).

Huisregels museumbezoek

Wij verwachten een actieve houding van docenten om het bezoek prettig te laten verlopen. Wilt u daarom van tevoren de leerlingen én de begeleiders op de hoogte stellen van onze huisregels?

1. U blijft als docent verantwoordelijk voor het gedrag van de leerlingen.
2. Mobiele telefoons van leerlingen moeten worden uitgezet (telefoons van begeleiders op stil)
3. De tentoongestelde objecten en schilderijen mogen niet worden aangeraakt.
4. Er mag niet worden geschreeuwd of gerend.
5. Er mag niet worden gegeten en gedronken. Ook kauwgom is niet toegestaan.

Colofon

Uitgave: Afdeling Publiek & Educatie, Amsterdam Museum, 2014

Samenstelling: Irma Enklaar i.s.m. Anneke van de Kieft (Amsterdam Museum)